

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОЕКТ УДОСКОНАЛЕНОЇ МАЛОВИТРАТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ХУДОБИ НА М'ЯСО

С. О. Олійник, к.с.-г.н., ДУ Інститут сільського господарства степової зони НААН України
Науковий консультант – академік НААН В. С. Козир

Доведено, що вирощування молодняку великої рогатої худоби різних генотипів на м'ясо за удосконаленою маловитратною технологією дозволяє отримувати тварин із живою масою 430 – 460 кг у 12-14-місячному віці при рентабельності виробництва яловичини в межах 15,3-26,2%

Ключові слова: технологічний проект, маловитратна технологія, вирощування молодняку великої рогатої худоби на м'ясо

Одним з головних стратегічних напрямків забезпечення продовольчої безпеки українського народу є динамічне нарощування обсягів виробництва тваринницької продукції. Серед продуктів споживання важливе місце займає м'ясо, медично обґрунтована потреба в якому становить близько 90 кг на людину в рік, в тому числі яловичини – 26 кг. Але в Україні вона задовольняється ще не повністю [1, 2].

Метою досліджень було біологічне і етологічне обґрунтування удосконаленої маловитратної технології вирощування худоби на м'ясо в центральному регіоні України, яка передбачає інтенсивне безприв'язне вирощування молодняку великої рогатої худоби молочного, комбінованого та м'ясного напрямів продуктивності на протязі осінньо-зимового та весняно-літнього сезонів року при забезпеченні вільного доступу тварин до грубих, соковитих, пасовищних та концентрованих кормів за рахунок використання спеціального устаткування.

Методика досліджень. Розробка нової системи вирощування бугайців на м'ясо проводилася у ДПДГ «Поливанівка» та «Руно», ТОВ «Агро-Овен» Дніпропетровської області та ТОВ «Перспектива» Донецької області. Бугайці молочних генотипів (червона молочна порода, помісі червона степова х чорно-ряба порід) утримувалися за технологією молочного скотарства. До 20-денного віку телята утримувалися у індивідуальних станках на глибокій підстилці при ручному напуванні молоком із розрахунку по 6 л на голову за добу до 3-місячного віку. З 20-денного і до 6-місячного віку тварини утримувалися безприв'язними у приміщенні на глибокій підстилці у секціях по 10 голів із вільним переміщенням до вигульно-кормового двору. Площа підлоги у приміщенні на 1 голову складала 12 м², у вигульно-кормовому дворі – 35 м², в тому числі із твердим покриттям – 2 м². Напування телят відбувалося із автонапувалок АГК-4 та корит розміром 1,0 х 4 (м). Мінеральні підкормки – трикальцій фосфат та сіль, тварини одержували з самогодівниць при вільному доступі до них.

Молодняк української м'ясної, світлої аквітанської та сірої української порід у молочному періоді утримували за технологією м'ясного скотарства – на підсосі разом із коровами-

матерями. Площа підлоги у приміщенні на 1 голову становила 12 м², у вигульно-кормовому дворі – 35 м², у тому числі із твердим покриттям – 2 м².

Прибирання гною у тварин всіх груп було механізоване. Тварин напували водою із автонапувалок АГК-4 та корит розміром 0,5 х 5,0 м.

Бугайці мали вільний доступ до грубих (сіно, солома) та концентрованих кормів і мінеральних підкормок, які згодовувалися із самогодівниць [3]. Силос згодовувався шляхом щоденної механізованої роздачі у кількості 1,5-5,5 кг, в залежності від віку тварин.

У періоді дорощування та відгодівлі молодняк утримували за маловитратною технологією на природних пасовищах, які були обладнані самогодівницями для концентрованих кормів [3]. Споживання кормів при пасовищному утриманні оцінювали укісним методом [4].

Рівень годівлі молодняку був розрахований на отримання середньодобового приросту живої маси відповідно породному стандарту розвитку у відповідному віці – 700-1300 г. Поживність раціону годівлі в різні вікові періоди тварин становила 7,5-10,4 кормових одиниці.

Облік споживання кормів проводили шляхом проведення контрольної годівлі у два суміжних дні один раз на місяць [5].

Впровадження технологічних прийомів інтенсифікації виробництва яловичини проводилася в господарствах Дніпропетровської області: ДПДГ «Поливанівка», «Руно», ТОВ «Агро-Овен», ТОВ ім. Ватутіно та Донецької області: ТОВ «Перспектива» на загальному поголів'ї 1490 голів молодняку великої рогатої худоби м'ясного, комбінованого та молочного напрямків продуктивності.

Результати досліджень. Розроблений технологічний проект по виробництву яловичини передбачає: формування технологічних груп відгодівельного контингенту із тварин-аналогів за віком та живою масою; утримання телят у спеціальних технологічних умовах при вільному доступі до всіх видів кормів в періоді – молочний, дорощування та відгодівля.

Комплектацію технологічних груп фізіологічно здорових телят молочних генотипів необхідно проводити у 20-денному віці, м'ясних

генотипів – у 6-місячному віці. Молодняк при доборі за повинен відповідати вимогам бонітувального стандарту для молочних, комбінованих та м'ясних порід худоби [5, 6].

Приміщення для утримання телят розподіляють на ізольовані секції на 30-40 голів, де молодняк утримують у індивідуальних станках із щільною підлогою на солом'яній підстильці. Для більш ефективного обслуговування індивідуальні клітки можуть бути об'єднані у батареї по 4-5 кліток. Розміри клітки для теляти: ширина – 0,6 м, довжина – 1,1 м, висота – 0,8 м, висота від підлоги клітини до полу приміщення – 0,2 м. За потребою, секції обладнують ультрафіолетовими опромінювачами та аерозольними приладами для обробки приміщення і телят згідно існуючих вимог [3].

Добовий раціон годівлі молодняку в цей період включає: ЗЦМ – 0,4-0,7 кг (в сухому виді), комбікорм – 0,1-1,5 кг, сіно – 0,1-1,0 кг. Кожна індивідуальна клітка обладнується двома відрами: одне для ЗЦМ або води, друге – для комбікорму. Використовують високоякісне сіно (з поживністю не менше 0,45 к.ед. у 1 кг), яке згодують з навісних самогодівниць.

Повноцінна годівля раціоном із енергетичною цінністю 1,3-4.4 кормових одиниць забезпечує прирости живої маси молодняку на рівні 730-820 г, та його розвиток на рівні бонітувального стандарту для тварин класу еліта.

Приміщення для утримання телят при вирощуванні розподіляють на 2-3 секції, в кожній утримують по 30-40 голів із розрахунку 8-10 квадратних метри на 1 тварину. Молодняк утримується безприв'язно на глибокій солом'яній підстильці. Годівля відбувається із кормового столу, що розташований на 0,35-45 м вище підлоги.

Молодняк комплектується у групи із телят-аналогів за живою масою, різниця у вазі між тваринами не повинна перевищувати 10-15 кг. При такій системі добору знижується негативний ефект при встановленні соціально-ієрархічних відносин між тваринами у групі.

Годівлі тварин відбувається повнораціоною сумішею, що складається: сіно - 0,5-1,3 кг/гол., сінаж - 0,5-1,5 кг/гол., комбікорм або зерновий екструдат - 1,8-3,3 кг/гол.

Комбікорм готується за наступною рецептурою: кукурудза – 350 г, ячмінь – 280 г, кукурудзяні початки – 194 г, Соняшниковий шрот – 68 г, меласса – 80 г, костна мука – 8 г, карбонат кальцію – 12 г, сіль – 5 г, сірка – 1 г, премікс із вітамінами В, Кз, С, РР – 2-10 г. Поживність такого комбікорму може становити 1,2-1,4 кормових одиниць.

Відгодівля молодняку відбувається за маловитратною технологією, яка передбачає безприв'язне утримання тварин на огорожених природних або культурних пасовищах із опти-

мальним набором багаторічних трав різних строків визрівання (табл. 1). Завдяки цьому тварини забезпечуються на протязі квітню-листопаду зеленими природними кормами. Грубі корми (сіно, солома), які заготовлюються в рулонах або тюках, укладають із використанням рельєфу місцевості у кількості, яка залежить від річної потреби для запланованого поголів'я. Згодують їх із самогодівниць, які заповнюються по потреби. Пасовищну територію обладнують легкими тристінними наметами, напувалками, самогодівницями для концентрованих кормів і мінеральних підкормок.

Концентровані корми (стартові комбікорми або плющене зерно ячменю) і мінеральну підкормку тваринам згодують із самогодівниць, які заповнюються до потреби. Напування тварин водою забезпечується із природних водоймищ або обладнаних напувалок.

Тварини утримуються безприв'язними на огороженій пасовищній території. Огорожа є постійною і виготовляється з залізобетонних або дерев'яних (з твердих порід – акація, дуб, модрина) стовпчиків, які розташовують на відстані 2,5 м один від одного та між якими натягують у 4-5 рядів металевий дріт - залежно від статевовікової групи тварин (рис. 4.4).

Пересувні самогодівниці для грубих та концентрованих кормів [3] на вигульно-пасовищних та обладнаних пасовищних територіях необхідно встановлювати на майданчиках із твердим покриттям. Завантаження самогодівниць кормами відбувається по потребі.

Економічна ефективність вирощування бугайців української червоної молочної породи у дослідному господарстві «Руно» за маловитратною технологією у періоді дорощування та відгодівлі становила 176,33 – 281,80 грн., або в середньому 229,12 грн. на 1 голову при скороченні витрат праці на 1 ц приросту живої маси на 13-14 людино-годин.

При вирощуванні молодняку зазначеного генотипу за новою системою у періодах: молочній, дорощування та відгодівля, сумарна економічна ефективність становила 626,73 грн. на 1 голову молодняку. Вирощування за маловитратною технологією 347 голів відгодівельного молодняку дало можливість господарству додатково отримати 75,504 тис. грн.

Впровадження маловитратної технології вирощування молодняку у ТОВ «Перспектива» дозволило досягти беззбиткового виробництва яловичини у живій вазі. Так, рентабельність вирощування бугайців на м'ясо до 14,5- та 15-місячного віку становила 15,28-15,56%, що на 31,19-33,27% було більшим, ніж у їх аналогів при традиційній системі вирощування. Таким чином, впровадження маловитратної технології дозволило на 1 голову додатково отримати прибутку: при вирощуванні бугайців – 196,52 – 273,13 грн. та

Технологічні параметри пасовищного модуля 80 га

№	Технологічна характеристика	Одиниця вимірювання	Кількість
1.	Розмір природного пасовища	га	80
2.	Кількість голів для вирощування	гол	65
3.	Навантаження на 1 га пасовища	гол.	1,2
4.	Пасовищний період	діб	250-280
5.	Потреба у кормах на 1 гол. в рік(із страх.фондом) зокрема - в натурі\ корм. од.: пасовищні (поживність – 0,18 корм. од.\кг) сіно (поживність – 0,45 корм. од.\кг) концкорми (поживність – 1,0 корм. од\кг) Мінеральні підкормки	ц корм. од. ц \ц корм. од. ц \ц корм. од. ц \ц корм. од. ц	30 33 \ 6 18 \ 8 16 \ 16 0,18
6.	Потреба у кормах на технологічну групу 65 гол. Зокрема - в натурі\ корм. од.: пасовищні сіно концентровані корми Мінеральні підкормки	ц корм. од. ц\ ц корм. од. ц\ ц корм. од. ц\ ц корм. од. ц	1950 2145 \ 390 1170 \ 520 1040 \ 1040 11,7
7.	Технологічні прирости живої маси: молочні породи: за рік за добу м'ясні породи: за рік за добу Витрати кормів на 1 кг приросту при живій масі бугайців (кг): 160-180 180-240 240-300 300-360 360-390 390-450 450-500 В середньому за рік	кг г кг г к. од. к. од. к. од. к. од. к. од. к. од. к. од. к. од.	280 800 320 900 6,0-6,2 6,2-6,8 6,8-7,8 7,8-8,2 8,0-9,0 9,4-9,7 10,0-10,4 8,0
8.	Устаткування пасовища: довжина огорожі по периметру кількість стовпчиків (через 3 м.) довжина дроту (5 рядів) самогодівниці для концкормів самогодівниці для грубих кормів ємкості для мінеральної підгодівлі	м шт. м шт. шт. шт.	3700 1250 18500 5 5 8

Впровадження розробленої маловитратної технології вирощування худоби спеціалізованого м'ясного, комбінованого та молочного напрямку продуктивності дозволяє скоротити період досягнення тваринами живої маси 400 кг на 152-208 кормоднів. Економічна ефективність вирощування бугайців на м'ясо у корпорації «Агро-Овен» становила 957,6 – 1310,4 грн. на 1 голову.

Вирощування бугайців української м'ясної, світлої аквітанської та сірої української порід за розробленою маловитратною технологією для отримання високоякісної яловичини сприяє підвищенню середньодобових приростів їх живої маси на 282-346 г ($P < 0,05$), що дозволяє отримати

14-місячних тварин спеціалізованих м'ясних порід із живою масою 432-453 кг. Економічна ефективність вирощування бугайців різних порід у корпорації «Агро Овен» Дніпропетровської області при цьому становила 420-504 грн. на 1 голову, спостерігалось скорочення витрат праці на 1 ц приросту живої маси на 12,3-14,6 людино-годин.

Висновок: вирощування молодняка великої рогатої худоби за удосконаленням технологічним проектом дозволяє досягти економічного ефекту 183,70 – 626,73 грн. на 1 голову та скоротити витрати праці при виробництві яловичини на 12 -15 людино-годин.

Список використаної літератури:

- 1.Украинский рынок говядины: состояние и перспективы // Эффективное животноводство. – 2008. - №3(27). – С. – 6-7.
- 2.Украинцы отказались от сала в пользу курятины // Электронный ресурс. Режим доступа [<http://news.finance.ua/ru/~1/0/all/2010/05/01/195506>]
3. Скотарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми) // Відомчі норми технологічного про-

ектування. – ВНТП – АПК – 01.05. – К., 2005. – С. 24-26, 53-55.

4. Корма: приготовление, хранение, использование: Справочник/ В.В.Щеглов, Л.Г.Боярский. – М.: Агропромиздат, 1990. – 255 с.

5. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби молочних і м'ясних порід; Інструкція з ведення племінного обліку в молочному і м'ясному скотарстві. – К.: «ППНВ», 2004. – 76 с.

6. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби м'ясних порід; Інструкція з ведення племінного обліку в м'ясному скотарстві. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. – 62 с.

Показано, что выращивание молодняка крупного рогатого скота на мясо по усовершенствованной технологии позволяет получать животных с живой массой 430-460 кг в 12-14-месячном возрасте при рентабельности производства в пределах 15,3-26,2%. Ключевые слова: технологический проект, малозатратная технология, выращивания скота на мясо

It is shown that the growth of young cattle for meat updated technology produces animals with a live weight of 430-460 kg in the 12-14-month age when profitability within 15,3-26,2%. Keywords: process design, low-cost technology, raising cattle for meat

Дата надходження в редакцію: 24.12.2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Г.П.Котенджи

УДК 036.4.082

ВПЛИВ СПОСОБУ УТРИМАННЯ ЧИСТОПОРОДНИХ ТА ПОМІСНИХ СВИНЕЙ В РІЗНІ ПОРИ РОКУ НА ЇХ ВІДГОДІВЕЛЬНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ

М. Г. Повод, к.-с. г.н., доцент, Дніпропетровський державний аграрний університет

Вивчено залежність відгодівельних ознак свиней від пори року, способу утримання під час відгодівлі, генотипу та статі свиней. Встановлено більшу залежність відгодівельних якостей свиней, що відгодовувались в ангарах від пори року порівняно з їх аналогами які відгодовувались в капітальних приміщеннях. Вплив генотипу свиней на їх відгодівельну продуктивність проявляється більше в кращих умовах утримання. При різних умовах утримання та в обидві пори року кабанці мали тенденцію до більш інтенсивного росту.

Ключові слова. Технологія, спосіб утримання, приріст, витрати корму, генотип, метод розведення

Актуальність проблеми. Свинарство є однією з найефективніших галузей тваринництва. У нашій країні свинина в загальній кількості виробництва м'яса становить понад 41 %, у країнах Європи – понад 50%, у Китаї біля 80%. При виробництві свинини як в Україні так і в світі використовуються різні технології виробництва які передбачають різноманітні способи утримання свиней під час відгодівлі. Стосовно їх ефективності існують різні точки зору. В більшості країн Європи при промисловому виробництві свинини використовують останніми роками спосіб утримання відгодівельних свиней в приміщеннях з регульованим мікрокліматом в санках по 15-30 голів на залізобетонній щільній підлозі [10]. В США, Канаді, Австралії та деяких європейських країнах використовується альтернативний спосіб утримання свиней під час відгодівлі [1,2,5,8, 11]. Альтернативною системою відгодівлі свиней на думку Patton [11] є використання ангарної системи утримання на глибокій підстилці. В Україні ця система набула досить широкого розповсюдження за рахунок меншої кількості інвестицій в приміщення для відгодівлі [3,7,9]. Але відгодівля за такою системою поряд з

позитивними чинниками спричиняє певні проблеми [4,7,11]. Тому ми в своїх дослідженнях поставили за мету встановити зв'язок продуктивності свиней різних генотипів, за умов традиційної та альтернативної системи їх відгодівлі протягом різних сезонів року.

Матеріал і методика досліджень.

Матеріалом для дослідження слугував спосіб утримання свиней великої білої породи та їхніх помісей з кнурами породи ландрас та синтетичної м'ясної лінії хунгапіг угорської селекції під час відгодівлі. Об'єктом досліджень був процес виробництва свинини та продуктивні якості чистопородних і помісних свиней різної статі протягом двох сезонів року весняного та літнього.

Для проведення досліджень було за методом пар-аналогів сформовано до початку кожного сезону року по 6 груп підсвинків (табл.1) після закінчення дорощування з середньою масою 26-26 кг. До кожної групи включали по 10 голів кастратів та 10 свинок. До першої та четвертої групи входили чистопородні тварини великої білої породи вітчизняної селекції. До другої та п'ятої груп включено кабанців та свинок отрима-